

Virkeområdet for opplæringsloven kapittel 9 A- elever på alternativ opplæringsarena og elever på praksisplass

Utdanningsdirektoratet har svart Fylkesmannen i Hedmark på spørsmål om virkeområde for opplæringsloven kapittel 9 A knyttet til elever på alternativ opplæringsarena og elever på praksisplass.

TOLKNINGSUTTALELSE | 19.06.2018

Gjelder

- Opplæringslova - § 9 A-1 Verkeområde for kapitlet
- Opplæringslova - § 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø
- Opplæringslova - § 9 A-5 Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev
- Opplæringslova - § 13-3 Plikt for fylkeskommunen til å sørge for vidaregåande opplæring

Utdanningsdirektoratet viser til henvendelsen vi mottok fra Fylkesmannen i Hedmark den 05.04.2018. Vi beklager at vi på grunn av stor saksmengde ikke har besvart henvendelsen deres tidligere.

1. Alternativ opplæringsarena

1.1 Opplæringsloven kapittel 9 A for elever ved alternative opplæringsarenaer

Det følger av opplæringsloven (oppl.) § 9 A-1 at retten til et trygt og godt skolemiljø gjelder for elever i grunnskolen og den videregående skolen, samt elever som deltar i leksehjelpsordninger og i skolefritidsordninger. Skolens aktivitetsplikt gjelder på skoleområdet eller der undervisning eller aktiviteter knyttet til skolen foregår¹. Retten til et trygt og godt skolemiljø gjelder for alle elever, også for elever som får opplæring på en alternativ opplæringsarena.

Opplæring som skjer på en alternativ opplæringsarena er skolens ansvar. Når en elev med spesialundervisning får opplæringen sin på en alternativ opplæringsarena, bistår den alternative opplæringsarenaen skolen i å gjennomføre den opplæringen som er fastsatt i enkeltvedtaket til eleven. De som arbeider på den alternative opplæringsarenaen er omfattet av aktivitetsplikten i oppl. §§ 9 A-4 og 9A-5.²

Utdanningsdirektoratet har et rundskriv om bruk av alternative opplæringsarenaer: Udir 3- 2010. Rundskrivet er rettet mot grunnskolen, men Utdanningsdirektoratet har uttalt flere steder at det også er mulig å bruke alternative opplæringsarenaer i videregående opplæring. Rundskrivet er dessverre ikke oppdatert etter at nytt kapittel 9 A trådte i kraft 01.08.2017. Vi vil oppdatere rundskrivets punkter som handler om skolemiljø.

1.2 Gjelder oppl. kap. 9 A ved et tilbud som gis i Hedmark fylkeskommune som er kalt «Finn din vei»?

Dere viser til at Hedmark fylkeskommune har et tilbud til ungdom i alderen 16 til 21 år med rett til videregående skole, som ikke er i skole eller arbeid. Tilbudet heter «Finn din vei». På nettsidene til Hedmark fylkeskommune står det blant annet: «"Finn din vei" har egne planer og innhold som kan variere fra skole til skole og blir tilpasset deltagerens behov. «Finn din vei» (FDV) er et fylkeskommunalt alternativt tilbud til ungdom med rett til videregående opplæring, men som ikke er i opplæring eller arbeid. Det er et femdagers tilbud som følger ordinær skolerute og har faste start – og sluttider. FVD er noe helt annet enn et ordinært skoletilbud, og du bruker derfor ikke av retten til videregående opplæring».

Siden deltakerne ikke bruker av retten til videregående opplæring kan vi ikke se at deltakerne i dette tilbudet er å anse som elever i opplæringslovens forstand.

Opplæringslovens regler om retten til et trygt og godt skolemiljø gjelder derfor ikke for deltakerne i dette tilbudet.

2. Praksisplass

2.1 Hvilket ansvar har videregående skoler når elever ved videregående skoler ikke opplever å ha det trygt og godt på praksisplass?

Det å ha praksisplass i bedrift i forbindelse med faget yrkesfaglig fordypning, innebærer at vedkommende fortsatt anses som elev. Retten til et trygt og godt skolemiljø gjelder derfor også på praksisplassen. Fylkeskommunen er ansvarlig for opplæringen, jf. oppl. § 13-3. Skolens aktivitetsplikt gjelder på skoleområdet eller der undervisning eller aktiviteter knyttet til skolen foregår³.

Alle som arbeider på skolen er omfattet av aktivitetsplikten, jf. oppl. § 9 A-4. I og med at elever som har praksisplass oppholder seg i en bedrift uten at noen som arbeider på skolen er tilstede hele dagen, vil det stilles andre krav til plikten til å følge med og gripe inn når eleven ikke er ved skolen. Dersom noen som arbeider ved skolen får mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har det trygt og godt på praksisplassen, gjelder plikten til å varsle rektor og skolens plikt til å undersøke saken og sette inn egnede tiltak.

De ansatte ved praksisplassen arbeider ikke på skolen og er ikke omfattet av aktivitetsplikten i oppl. § 9 A-4.

Vår referanse: 2018/16613

---

1) Se Prop. 57 L pkt 8.2.4.

2) Les med om personkretsen for aktivitetsplikten i rundskrivet om skolemiljø, Udir – 3 2017

3) Se Prop. 57 L pkt 8.2.4.